

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 161/2018-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. apríla 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Bauer s. r. o., Dénešova 19, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Richard Bauer, vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracoviska Banská Bystrica sp. zn. 4 Tp 26/2017 z 15. októbra 2017 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tost 36/2017 zo 6. novembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. januára 2018 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho

základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracoviska Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný súd“) sp. zn. 4 Tp 26/2017 z 15. októbra 2017 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tost 36/2017 zo 6. novembra 2017.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej jednotky finančnej polície, expozitúry Východ, Košice ČVS: PPZ-16/NKA-FP-VY-2017 z 13. októbra 2017 bolo začaté trestné stíhanie a súčasne vznesené obvinenie sťažovateľovi a ďalším 62 osobám pre zločin skrátania dane a poistného formou spolupáchateľstva podľa § 20 k § 276 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a iných, zvlášť u jednotlivých osôb, v závislosti od rozsahu spáchaného trestného činu.

3. V tejto trestnej veci bol sťažovateľ uznesením špecializovaného súdu sp. zn. 4 Tp 26/2017 z 15. októbra 2017 vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

4. O sťažnosti sťažovateľa proti rozhodnutiu špecializovaného súdu o jeho vzatí do väzby rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Tost 36/2017 zo 6. novembra 2017 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

5. Sťažovateľ nasmeroval proti rozhodnutiam špecializovaného súdu i najvyššieho súdu svoju sťažnosť. Je presvedčený, že najvyšší súd rozhodol v jeho veci „hromadne“ bez akejkoľvek individualizácie podmienok a predpokladov väzby a bez akejkoľvek konkretizácie dôvodov väzby. Súčasne sa podľa jeho názoru najvyšší súd vôbec nevysporiadal s námietkami, ktoré mu sťažovateľ predostrel, a preto považuje jeho rozhodnutie za nezákonné, svojvoľné a arbitrárne. Nepreskúmateľnosť rozhodnutí vidí

i v absencii odôvodnenia dôvodnej obavy, podľa ktorej by mal sťažovateľ pokračovať v konkrétnej trestnej činnosti.

6. Sťažovateľ ďalej poukazuje na obsah napadnutých rozhodnutí, v ktorých sa uvádza *«odkaz na neznáme skutočnosti spisového materiálu bez ich konkretizácie a bez akýchkoľvek konkrétnych súvislostí s osobou sťažovateľa ako obvineného, ako aj... odkaz na utajované časti resp. prílohy vyšetrovacieho spisu, z ktorých majú vyplývať materiálne podmienky a predpoklady väzby obvineného ako aj predpoklady pre dôvody väzby obvineného, hoci úplne bez toho aby konkrétne uvádzalo meno a priezvisko sťažovateľa ako obvineného, alebo akúkoľvek konkrétnu komunikáciu sťažovateľa s inými osobami... Objektivizácia materiálnych podmienok väzby a v podstate aj jej dôvodov len na základe abstraktných skutočností, ktoré majú vyplývať z utajovaných príloh vyšetrovacieho spisu, a síce bez poukázania na konkrétne skutočnosti uvádzaná v oboch uzneseniach porušovateľov nie je zákonná, a ani možná, pričom napríklad v uznesení o vzatá do väzby nebola zo strany sudcu pre prípravné konanie porušovateľa v 2. rade aspoň s poukazom na jeden rozhovor alebo jednu skutočnosť z neho vyplývajúcu preukázaná, pričom vôbec nemá sťažovateľ na mysli „dostatočnú preukázanosť trestného činu/činov“, ale preukázanie a konštatovanie aspoň dôvodnosti podozrenia obvineného zo spáchania skutkov kladených mu za vinu uznesením o vznesení obvinenia konkrétnymi dôkazmi, a síce, ktoré majú byť obsahom utajovanej prílohy vyšetrovacieho spisu, ku tomu ktorému skutku.»*

7. Sťažovateľovi nie je zrejmé ani to, ktorý z dôvodov podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku považovali špecializovaný súd a najvyšší súd za naplnený. Uvádza, že len vylučovacou metódou možno dospieť k záveru, že ide pravdepodobne o riziko pokračovania v páchaní trestnej činnosti. Špecializovaný súd ani najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach neuvádzajú, *„v akej konkrétnej trestnej činnosti by mal sťažovateľ ako obvinený pokračovať, pričom abstraktný popis, nielen bez individualizácie, nepostačuje a porušuje ním namietané práva... Odôvodnenie napadnutého uznesenia, ako aj uznesenia o vzatí do väzby porušovateľov, naopak, vykazuje rovnaké nedostatky, aké vo veci Sulaoja proti Estónsku viedli ESLP k záveru o porušení práva sťažovateľa zaručeného v čl. 5 ods. 3 dohovoru.“* Podľa názoru sťažovateľa *„Individualizácia odôvodnenia väzby nie je*

samoúčelnou požiadavkou, lebo osoba nachádzajúca sa vo väzbe môže svoje právo podať sťažnosť proti uzneseniu o väzbe a podávať opravné prostriedky proti rozhodnutiam o jej ponechaní vo väzbe efektívne využiť, len ak pozná skutkovú a na ňu nadväzujúcu právnu argumentáciu, na základe ktorej je ona individuálne držaná vo väzbe.“.

8. Ďalej sťažovateľ rozhodnutiam vyčíta absenciu odôvodnení v tom zmysle, *„ktorý obvinený z 13 (trinástich) väzobné stíhaných, okrem sťažovateľa, ako obvineného, v akom konkrétnom rozsahu z viacerých 13 (trinástich) obvinených bude pokračovať, v akej konkrétnej protiprávnej trestnej činnosti, hoci ich uznesenie o vznesení obvinenia kvalifikuje ako zločineckú skupinu... uznesenia porušovateľov svojim nedostatočným, svojvoľným a arbitrárnym odôvodnením potreby vzatia sťažovateľa ako obvineného do väzby, absolútnym nevysporiadaním sa so sťažnostnými námietkami, vychádzajúc súčasne len z abstraktných argumentov, hrubo porušujú ustanovenie §72 ods. 2 druhej vety TrP., a tým aj namietané práva sťažovateľa, ako obvineného zaručené mu v čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru a čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy. Pozbavenie svojej osobnej slobody preto považuje sťažovateľ za svojvoľné, nezákonné, arbitrárne, protiústavné a v rozpore s ním namietanými právami.“.*

9. Okrem toho namieta, že ani jemu ani jeho obhajcovi nebolo umožnené študovať vyšetrovací spis so všetkými jeho prílohami. V tejto súvislosti uvádza, že napadnuté rozhodnutia odkazujú vo svojich odôvodneniach na rozsiahle množstvo písomností nachádzajúcich sa v utajovaných prílohách vyšetrovacieho spisu, avšak bez akejkoľvek osobnej či vecnej konkretizácie a individualizácie.

10. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol, že základné právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a právo na slobodu a bezpečnosť zaručené v čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru boli uznesením špecializovaného súdu sp. zn. 4 Tp 26/2017 z 15. októbra 2017 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 36/2017 zo 6. novembra 2017 porušené. Zároveň požadoval zrušiť napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu a prikázať mu, aby ho *„prepustil*

neodkladne z väzby na slobodu“. Napokon žiada priznať primerané finančné zadost'učinenie vo výške 20 000 € a náhradu trov konania.

II.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

13. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

14. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným,

ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

16. Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 a práv zaručených v čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru uznesením špecializovaného súdu sp. zn. 4 Tp 26/2017 z 15. októbra 2017 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 36/2017 zo 6. novembra 2017, ku ktorému malo dôjsť tým, že v označených uzneseniach všeobecných súdov *„úplne absentuje dostatočné, individualizované a zákonné odôvodnenie materiálnych podmienok a dôvodov väzby u sťažovateľa, keďže v ňom okrem úplného stotožnenia sa so skutočnosťami prokurátora ÚŠP GPSR uvedenými v návrhu na vzatie do väzby, sudcom pre prípravné konanie ŠTS BB, nenájdeme žiadnu zreteľnú konkretizáciu skutočností, ktoré majú zakladať konkrétne a individuálne a nie abstraktné a všeobecné materiálne podmienky, predpoklady a dôvody väzby sťažovateľa, ako obvineného“*.

17. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon...

18. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

19. Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom;

b) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinnosti ustanovenej zákonom;

c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;

d) iné pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia na účely výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody na účely jeho predvedenia pred príslušný orgán;

e) zákonné držanie osôb, aby sa zabránilo šíreniu nakažlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;

f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

20. Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanovením odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenia sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

21. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

K namietanému porušeniu označených práv postupom a uznesením špecializovaného súdu sp. zn. 4 Tp 26/2017 z 15. októbra 2017

22. V súvislosti s namietaným porušením sťažovateľom označených základných práv zaručených ústavou a práv zaručených dohovorom postupom a uznesením špecializovaného súdu ústavný súd zdôrazňuje, že jeho právomoc podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity.

23. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

24. Sťažovateľ mal právo podať proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, sťažnosť (čo aj využil), o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

25. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

K namietanému porušeniu označených práv postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 36/2017 zo 6. novembra 2017

26. V súvislosti so sťažovateľom namietaným porušením práv zaručených v čl. 5 ods. 1 dohovoru ústavný súd poznamenáva, že jediným na jeho prípad aplikovateľným ustanovením označeného odseku tohto článku je písmeno c), keďže je už na prvý pohľad evidentné, že nešlo o žiadnu z eventualít uvedených v ustanoveniach pod písm. a), b), d), e) ani f) čl. 5 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto považoval ako práva, ktorých sťažovateľ porušenie namietal, práva zaručené v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru.

27. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, resp. že osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby. Do obsahu právomocí ústavného súdu nepatrí preskúmať postup, ako aj správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktorý viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usporiadaný na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02).

28. Ústavný súd zároveň pripomína, že jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je konať ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02).

29. Ústavný súd teda na základe uvedených východísk zdôrazňuje, že pri posúdení namietaného rozhodnutia najvyššieho súdu nebolo jeho úlohou preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré najvyšší súd oprel svoje rozhodnutie, resp. odpovedať na otázku, či mal, resp. nemal byť sťažovateľ vzatý do väzby. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd s právne relevantnými otázkami podstatnými pre rozhodnutie o osobnej slobode sťažovateľa vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či je tak odôvodnenie jeho rozhodnutia ústavnoprávne akceptovateľné.

30. Ústavný súd už viackrát vyslovil, že každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07, I. ÚS 187/07). Základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí brať ústavný súd do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00). Rovnako aj z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98). Aj čl. 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby k pozbaveniu osobnej slobody došlo „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „zákonné“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 20. 3. 1997, bod 43). Každé pozbavenie osobnej slobody zároveň musí byť v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou [k tomu pozri rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Bozano v. Francúzsko, z 18. 12. 1986, bod 54; rozsudok ESLP vo veci Benham v. Veľká Británia z 24. 9. 1992, rozsudok ESLP vo veci Herczegfalvy v. Rakúsko z 11. 5. 2004, rozsudok Veľkej komory ESLP vo veci Morsink v. Holandsko z 10. 6. 1996, bod 40;

z novej judikatúry rozsudok Veľkej komory EŠLP vo veci Stanev v. Bulharsko zo 17. 1. 2012, bod 143; rozsudok EŠLP vo veci L. M. v. Slovinsko z 12. 6. 2014, bod 121].

31. Opierajúc sa o tieto východiská, posudzoval ústavný súd sťažnosť sťažovateľa.

32. Ako vyplýva z odôvodnenia napadnutého uznesenia špecializovaného súdu, sťažovateľ je trestne stíhaný za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, za pokračovací zločin skrátenia dane a poistného formou organizátorstva podľa § 21 ods. 1 písm. a) k § 276 ods. 1, ods. 2 písm. c), ods. 4 Trestného zákona a za obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. c) a ods. 4 písm. a) a c) Trestného zákona.

33. Špecializovaný súd k dôvodnosti trestného stíhania uviedol: „... V osobe [REDAKOVANÉ] sa jedná o druhého najvplyvnejšieho člena skupiny, ktorého riadil obvinený [REDAKOVANÉ]. Tento riadil nižšie články skupiny a medzi jeho, alebo ním ovládané spoločnosti patrili [REDAKOVANÉ] v ktorej bol konateľom a ktorá fungovala od januára 2014 do augusta 2014, spoločnosť [REDAKOVANÉ] od novembra 2014 až po august 2016, v ktorej ako konateľ vystupoval jeho brat [REDAKOVANÉ] a spoločnosť [REDAKOVANÉ], ktorá fungovala od septembra 2016, pričom za toto obdobie priznali dodanie služieb najmenej vo výške 125 mil Eur. [REDAKOVANÉ] sústred'oval peniaze cez kontaktné články napr. [REDAKOVANÉ] a rozdeľoval peniaze konečným vybraným odberateľov, aj za spoločnosti v ktorých pôsobil jeho brat [REDAKOVANÉ], z čoho vyplýva, že mal aktívny vplyv na chod spoločnosti a ich obchodných partnerov, hoci spoločnosť formálne mal zastupovať [REDAKOVANÉ] (utajovaná príloha 2 zväzok 1). [REDAKOVANÉ] riadili účtovníčky tým, že im zadávali pokyny na zaúčtovanie konkrétnych súm na konkrétne spoločnosti a obidvaja sa riadili pokynmi [REDAKOVANÉ]“

34. Dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (preventívna väzba) a obavu z pokračovania v trestnej činnosti, (ktorej absenciu sťažovateľ namieta, pozn.) odôvodnil sudca špecializovaného súdu pre prípravné konanie takto: «Z histórie fungovania

... jednotlivých spoločnosti vyplýva, že tieto fungovali po sebe v dlhšom časovom období, pričom charakteristickým znakom bolo, najprv nechali zaniknúť predchádzajúcu spoločnosť na ktorú nadväzovala ďalšia s rovnakým predmetom činnosti, z čoho vyplýva, že sa jedná o dlhodobú činnosť s rovnakým spôsobom „podnikania“, teda protiprávnou činnosťou, ktorá má zaužívaný modus operandi a v tomto pokračujú až doposiaľ. Zo zaznamenatej osobnej komunikácie, z augusta 2017 vyplýva, že dochádza ku dohadovaniu o ďalšom pokračovaní v protiprávnej činnosti na mesiace september a október 2017 (utajovaná príloha 2 zväzok 1,2,3,8). Na základe týchto skutočností je dostatočne odôvodnený záver, že obvinené osoby [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] pokračujú v doposiaľ páchanej trestnej činnosti...»

35. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia sp. zn. 2 Tost 36/2017 zo 6. novembra 2017 najskôr ozrejmil, že „... podľa uznesenia o vznesení obvinenia [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], založili štruktúrovanú skupinu osôb, dlhodobo - najmenej od začiatku roku 2014 až doposiaľ pôsobiacu na území Slovenskej republiky, kedy spoločne s obvinenými [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (a ďalšími obvinenými, uvedenými v uznesení o vznesení obvinenia, ktorí neboli vzatí do väzby), s cieľom páchania ekonomickej, najmä daňovej trestnej činnosti prostredníctvom fakturačných reťazcov, po vzájomnej dohode s osobami konajúcimi v mene objednávateľov, ktorí predstavujú vo vytvorených fakturačných reťazcoch konečných odberateľov, registrovaných u správcu dane ako platcovia DPH, týmto zabezpečili poskytnutie rôznych reklamných služieb a za tieto plnenia im vyhotovovali dodávateľské faktúry, v ktorých boli ceny za deklarované dodanie reklamných služieb účelovo vysoko nadhodnotené proti reálnym nákladom na obstaranie fakturovaných reklamných služieb z dôvodu, že slúžili na umelé navyšovanie nákladov spoločnosti a zároveň navýšenie sumy, ktorú evidovali a uplatňovali si ako odpočet DPH z prijatých faktúr, čím účelovo znižovali svoju daňovú povinnosť z plnení, ktoré ako platcovia DPH fakturovali svojim odberateľom v rámci svojej podnikateľskej činnosti, pričom si boli vedomí, že na základe predchádzajúcej dohody im z finančnej čiastky, ktorú uhradili a vo svojej evidencii aj vykázali ako úhradu týchto umelo nadhodnotených faktúr za deklarované dodanie reklamných služieb, bude vrátená

ich majoritná časť späť v hotovosti ako tzv. čierne peniaze, pretože tieto finančné prostriedky už nebudú podliehať žiadnej evidenčnej povinnosti. Preto zakladali a tiež prevádzkali obchodné spoločnosti vymenované v uznesení o vznesení obvinenia, v ktorých zabezpečovali aktivity potrebné k tomuto účelovému znižovaniu vlastnej daňovej povinnosti, vyhotovovali účtovné doklady, podávali daňové priznania a najnižšie postavení členovia ako konatelia tzv. stratených spoločností uskutočňovali prevody na bankových účtoch a vybrali peňažné prostriedky v hotovosti. Podľa vzneseného obvinenia je podozrenie, že došlo k skráteniu dane ku škode štátneho rozpočtu Slovenskej republiky najmenej 27.985.961,29 Eur.“.

36. Po zistení, že v preskúmvanej veci je daná základná materiálna podmienka pre vzatie obvinených do väzby, teda dôvodné podozrenie zo spáchania skutkov kladených im za vinu, podrobil najvyšší súd prieskumu záver špecializovaného súdu o existencii dôvodnej obavy, že v prípade ponechania na slobode budú obvinení (teda aj sťažovateľ) pokračovať v trestnej činnosti. V tejto súvislosti najvyšší súd uviedol: „Dôvody tzv. preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. vyplývajú predovšetkým zo samotného charakteru trestnej činnosti, keď je podozrenie, že obvinení si činnosťou opísanou v uznesení o vznesení obvinenia, dlhodobo zabezpečovali zdroj príjmov, pričom je zrejmé, že malo ísť o sofistikovaný spôsob trestnej činnosti, ako konštatoval aj súd prvého stupňa - spôsob konania možno označiť ako zabehnutý, jednotlivých vzájomne dohodnutých a poprepájaných obvinených, ktorí vykonávajú doposiaľ podnikateľskú činnosť v obchodných spoločnostiach účastných na dokladmi deklarovovaných obchodných vzťahoch. Trestná činnosť, ktorá sa obvineným kladie za vinu, bola vykonávaná v rámci reálnej podnikateľskej činnosti, pričom aj táto konkrétna skutočnosť v kontexte s ďalšími, vyššie uvedenými skutočnosťami, ktoré vyplývajú z doposiaľ vykonaného dokazovania, prihliadajúc zároveň na dobu, po ktorú mala byť trestná činnosť, pre ktorú sú obvinení stíhaní, páchaná, a na postavenie jednotlivých obvinených v sieti trestnej činnosti, vyvoláva reálnu obavu, že v prípade prepustenia na slobodu budú pokračovať v trestnej činnosti, s cieľom dosiahnuť zabezpečenie finančných prostriedkov.“

V tejto súvislosti sťažnostný súd pre úplnosť dodáva, že rozhodovanie o väzbe z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 Tr. por. sa odohráva vždy v rovine pravdepodobnosti (nie istoty) vo vzťahu k dôsledkom, ktoré môžu nastať, ak nebude obvinený vo väzbe.

... Sudca pre prípravné konanie dôsledne skúmal u všetkých obvinených, či možno nahradiť väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka a najvyšší súd sa stotožňuje s jeho záverom, keďže všetci obvinení sú stíhaní pre rozsiahlu trestnú činnosť, pričom závažnosť tejto trestnej činnosti, rozsah a spoločenská škodlivosť, ako aj povaha prípadu neumožňuje vysloviť, že nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka a následné prepustenie obvinených na slobodu, by bolo dostatočné na to, aby bol naplnený účel väzby. Navyiac neboli zistené ani žiadne výnimočné okolnosti prípadu (§ 80 ods. 2 veta tretia Tr. por.) na pozitívne rozhodnutie o nahradení väzby týmto procesným inštitútom.“

37. Z citovaných častí odôvodnení uznesení oboch všeobecných súdov rozhodujúcich o osobnej slobode sťažovateľa vyplýva, že tieto na podstatné a pre rozhodnutie o väzbe sťažovateľa relevantné skutkové a právne otázky dali jednoznačné odpovede, ktoré v žiadnom prípade nesignalizujú arbitrárnosť alebo nedostatočnú odôvodnenosť týchto rozhodnutí.

38. Špecializovaný súd, so závermi ktorého sa najvyšší súd stotožnil, skutočnosti, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, a že sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchali obvinení (teda aj sťažovateľ), vyvodil z dovtedy zrealizovaných procesných úkonov, predovšetkým z výsluchov svedkov a obvinených, ktorých v rozhodnutí zreteľne označil. Odôvodnenie prvostupňového súdu najvyšší súd akceptoval, relevantné dôvody zopakoval a znovu poukázal na dôkazné prostriedky a z nich získané dôkazy, ktorými prijatý verdikt podporil. Danosť väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku oprel najmä o zistenia vyplývajúce z utajovaných príloh a prepisov telefonických hovorov jednotlivých osôb. Rovnako uviedol, že „nie je možné neprihliadať ani na analýzy, pripojené do spisu a v konečnom dôsledku ani výpoveď obvinenej [REDAKOVANÉ], ktorá uviedla, že sa dialo to, že boli vystavené faktúry s účelovo navýšenými cenami, resp. za služby, ktoré neboli poskytnuté v deklarovovaných množstvách a klienti - koneční odberatelia - o tom vedeli, či výpoveď

obvinenej [REDACTED], z ktorej vyplynulo, že [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] zisťovali výšku DPH a ak neboli spokojní, zabezpečili faktúry, po zaúčtovaní ktorých bola ich daňová povinnosť nižšia“.

39. Uvedené skutočnosti ústavný súd hodnotí ako také, pre ktoré možno považovať napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu za ústavne konformné, a teda nie je dôvod, aby ústavný súd do tohto rozhodnutia akýmkoľvek spôsobom vstupoval. Zo záverov, ku ktorým dospel najvyšší súd v spojení s uznesením špecializovaného súdu pri posudzovaní podmienok väzby sťažovateľa, nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení Trestného poriadku, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Potrebu väzby sťažovateľa zdôvodnili poukazom na konkrétne skutočnosti vyplývajúce z hľadiska materiálnej interpretácie podmienok preventívnej väzby. Podľa názoru ústavného súdu tak skutkové zistenia podporené dosiaľ vykonaným dokazovaním, ako aj z nich odvodené závery najvyššieho súdu vychádzajúce zo záverov špecializovaného súdu sú na základe týmito súdmi prezentovanými myšlienkovými postupmi a hodnoteniami dostatočne odôvodnené.

40. Záver o dostatočnosti odôvodnenia napadnutých rozhodnutí sa vzťahuje aj na námietku sťažovateľa spočívajúcu v tom, že všeobecné súdy sa nevysporiadali s ním uvádzanou argumentáciou. K tomu ústavný súd (v súlade so svojou judikatúrou) poznamenáva, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené sťažovateľom, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového i druhostupňového), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces, v tomto prípade v konaní o osobnej slobode (m. m. III. ÚS 209/04).

41. Podľa názoru ústavného súdu ani ďalšie námietky sťažovateľa uvedené v sťažnosti podanej ústavnému súdu nespochybňujú záver najvyššieho súdu o pretrvávaní dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Pozbavenie osobnej slobody

z dôvodu obavy z pokračovania v trestnej činnosti považuje ústavný súd za legitímny dôvod v zmysle § 71 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý slúži na zabezpečenie účelu trestného konania vyjadreného v § 1 Trestného poriadku. Nesúhlas sťažovateľa s názorom a záverom najvyššieho súdu sám osebe bez ďalšieho neznamená zásah do jeho základných práv alebo slobôd.

42. Ústavný súd vzhľadom na uvedené konštatuje, že uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 36/2017 zo 6. novembra 2017 (v spojení s napadnutým uznesením špecializovaného súdu) spĺňa požiadavky kladené ústavnoprávnymi princípmi na tento druh rozhodnutia (o osobnej slobode) a žiadnym spôsobom nezasiahlo do základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ani do práva na slobodu a osobnú bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru, a z tohto dôvodu sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

43. Pretože sťažnosť bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite sťažnosti, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyhovením sťažnosti, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2018